

ОБГРУНТУВАННЯ
відсутності кандидатів на вступ до аспірантури
ДУ «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва НАМН України»
за спеціальностями
229 «громадське здоров'я»,
222 «медицина» (спеціалізація «гігієна та професійна патологія»)
в 2020 році

До початку реформування системи охорони здоров'я (2014), проблеми профілактичної медицини вирішувалися фахівцями гігієнічної та епідеміологічної науки і практики.

В Україні Постановою КМУ від 29 березня 2017 р. № 348 році ліквідована державна санітарно-епідеміологічна служба, медико-профілактичні факультети, кафедри, які готували зокрема лікарів гігієністів, епідеміологів, бактеріологів, тобто потенційних аспірантів відповідного профілю для наукових установ. Натомість в МОЗ з 2016 року почали створюватися директорат та Центр громадського здоров'я та відповідні регіональні центри, до роботи яких залучені, окрім фахівців медичного профілю, спеціалісти споріднених галузей (екологи, біологи, генетики, соціологи, психологи, юристи, економісти, математики тощо). На даний час активно обговорюються спеціалістами необхідність призупинення другого етапу реформування системи охорони здоров'я, що призвела до катастрофічної втрати медичних кадрів.

На жаль, до сьогодні в медичних ВУЗах не були створені факультети громадського здоров'я, які б готували фахівців – медиків з громадського здоров'я. В той же час підготовка бакалаврів і магістрів за спеціальністю 229 «громадське здоров'я», для яких затверджено стандарт вищої освіти, проводиться без обмежень за фахом попередньої освіти. Але затверджений стандарт вищої освіти для докторів філософії за даною спеціальністю і досі відсутній.

Підготовка і отримання ліцензії на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо - науковому) рівні ДУ «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва НАМН України» проводилася у відповідності до нормативно-правових документів, зокрема, «Концепція розвитку системи громадського здоров'я», Стратегією сталого розвитку «Україна - 2020», Національної стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність - здоровий спосіб життя - здорова нація» тощо, де зазначено, що функції у сфері громадського здоров'я виконуються фахівцями різноманітних суміжних спеціальностей (медики, гігієністи, біологи, екологи, соціологи, психологи тощо).

Чисельні звернення до МОН за роз'ясненням вимог до претендентів на вступ до аспірантури за спеціальністю 229 «громадське здоров'я» лишалися без відповідей по суті.

Підставою для прийому в 2019 році в аспірантуру Установи за спеціальністю 229 «громадське здоров'я» фахівців немедичного профілю стали зазначені вище нормативні документи; а також ліцензія, в якій чітко прописані напрямки досліджень організації, її кадрове та матеріально-технічне забезпечення; проект паспорту даної спеціальності.

ДУ «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва НАМН України» планувала на 2020 рік прийом в аспірантуру в галузі знань «охорона здоров'я» за спеціальностями 229 «громадське здоров'я», 222 «медицина» (спеціалізація «гігієна та професійна патологія») чотири особи.

Оголошення конкурсу на вступ до аспірантури з наступним оголошенням додаткового конкурсу за даними спеціальностями розіслано в установи, що працюють в цих напрямках (медичні університети, лабораторні центри МОЗ, центри громадського здоров'я, держспоживслужби тощо).

В березні 2020 року МОН вперше після отримання нашою організацією ліцензії в 2017 році надало інформацію «*підготовка здобувачів на третьому ... рівні вищої освіти.... за спеціальністю 229 «громадське здоров'я» можлива тільки для тих здобувачів, що мають ступінь магістра медицини*» (лист МОН №01/612 від 05.03.2020).

Прийнятною комісією з урахуванням інформації МОН рекомендовано до зарахування в аспірантуру з відривом від виробництва за спеціальністю 229 «громадське здоров'я» одну особу з медичною освітою.

На вступ до аспірантури за спеціальністю 222 «медицина» (спеціалізація «гігієна та професійна патологія») жодної заяви не надійшло.

Відсутність достатньої кількості претендентів на вступ до аспірантури за спеціальністю 229 «громадське здоров'я» пояснюється наступним:

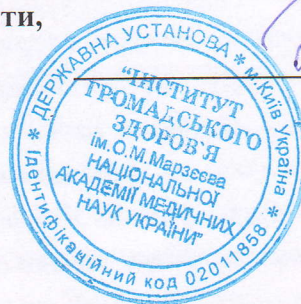
- відсутність затвердженого паспорту (стандарту) спеціальності на третьому освітньо - навчальному рівні;
- відсутність спеціалістів медичного профілю за даною спеціальністю;
- позиція МОН щодо прийому до аспірантури тільки магістрів медицини унеможливила прийом фахівців-немедиків, які працюють в галузі громадського здоров'я.

На даний момент проводяться сумісні робочі наради з МОЗ, з членами науково-методичної комісії МОН «229 – громадське здоров'я» тощо для вирішення зазначених проблем; прийом до аспірантури в 2020 році проводився тільки для спеціалістів з медичною освітою. Особи, що мають медичну освіту за спеціальністю «лікувальна справа» тощо, за даних обставин не виявили бажання спеціалізуватися в галузі громадського здоров'я.

Таким чином, розірваний на державному рівні єдиний навчально-освітній ланцюг «бакалавр – магістр – доктор філософії» підготовки спеціалістів за спеціальністю «229 – громадське здоров'я» призводить до значного обмеження обсягів підготовки докторів філософії за спеціальність «229 – громадське здоров'я» та унеможливує виконання запланованого обсягу підготовки докторів філософії за даною спеціальністю.

Відсутність претендентів на вступ до аспірантури за спеціальністю 222 «медицина» (спеціалізація «гігієна та професійна патологія») пояснюється реформами держави, в результаті яких ліквідовано державна санітарно-епідеміологічну службу, медико - профілактичні факультети, кафедри, які готували потенційних аспірантів за даною спеціальністю. Відновлення втраченого потребує часу.

**Заст. директора Інституту з наукової роботи,
д.мед.н., член-кор. НАМН України
Русакова Л.Т., 044 292 06 05**

Полька Н.С.